

BRÁNIT SE, NEBO NASTAVIT DRUHOU TVÁŘ?

OTEC BEDŘICH HORÁK

Kluci, znáte to, některý ze spolužáků nebo jiných kluků vám nastaví nohu, kopne vás, dá vám přes ústa. Co se přímo nabízí? Vrátit mu to, kopancem, fackou, a nejlépe i s úroky, aby si to lépe pamatoval, aby si už příště nedovoloval. Holky také přílíš v tomto nezaos-

távají, také vrací jedna té druhé, čím jí ublížila, i když to není tak zjevné a okaté, udělají třeba něco naschvál, co té druhé vadí, a na první pohled to vypadá, jako by se to stalo čirou náhodou.

Ve Starém zákoně, stejně jako v babylónském Chammurabiho zákoníku nebo ve starořímském zákoně Dvanácti desek, najdeme zákon odplaty: Čím jsi ublížil ty mně, přesně tím (a ničím více) odplatím já tobě. „Oko za oko, zub za zub, ruku za ruku, nohu za nohu, spáleninu za spáleninu, modřinu za modřinu, jizvu za jizvu“, čteme ve 2. knize Mojžíšově (Ex 21, 24–25). Tento zákon odplaty, jak by se na první pohled mohlo zdát, není tak barbarický a hrubý. Člověk měl – a stále má – sklon k tomu, aby to vrátil tomu, kdo mu ublíží, i s oněmi úroky: Jestliže jsi mi vyrazil jeden zub, já ti vyrazím dva, jestliže jsi mi vypíchnul jedno oko, já ti je vypíchnu obě. Jenže tady to neskonečí. V tuto chvíli se cítí ublížený a ukřivděný ten první, tak tomu druhému třeba nechá uřezat prsty a tak to jde dál a dál, až se lidé navzájem pozabíjejí. A zákon odplaty ve Starém zákoně a dalších zákonech starověkého světa měl za cíl brzdit tento řetězec zla, který se často projevoval v krevní mstě, která byla záležitostí celých rodin a rodů.

bec. „Když tě někdo udeří na pravou tvář, nastav mu i druhou; a tomu, kdo se chce s tebou soudit, a vzít tvé šaty, (tomu) nech i plášť...“ Ježíšovo učení ovšem není slabošským ústupkem, uplakaným stáhnutím se zpět, ponecháním prostoru pro zlo, aby se ještě více rozpínalo. Je to vlastně Ježíšova strategie vedoucí k vítězství. Sv. Pavel v listu Římanům píše: „Nechtějte sami odplácet, milovaní, ale nechte místo pro Boží soud, neboť je psáno: Mně patří pomsta, já odplatím, praví Pán. Ale také: Jestliže má tvůj nepřítel,

vrátíte, aby se ještě víc mohl rozzuřit a vyvolat rvačku. Ale když neodpovíte násilím, bude překvapený, zmatený, takže možná se jeho hněv zchladí a on odejde a bude přemýšlet, co že to je za divného člověka, že mu ránu nevrátí, ale ještě naopak nastaví druhou tvář nebo mu pomůže v nouzi, do které se bezprostředně po útoku dostane. A pak možná bude svého činu litovat a omluví se. Jak jsem se zmínil, požadavek neprotivení se zlu jiným fyzickým násilím není slabošstvím, ale naopak, vyžaduje odvahu a obrovskou morální sílu, sílu lásky, nevzdávající se obrany pravdy a lidské důstojnosti. Vždyť i sám Ježíš při výslechu před veleradou, poté, co ho sluha udeřil do obličeje, se ohradil, aby dokázal, co bylo na jeho výpovědi nesprávné, v opačném případě aby vysvětlil smysl jeho bití. Ještě ale předtím, než ho zatkli, důrazně přikazuje apoštolům v getsemanské zahradě, aby odložili meče, kterými ho chtěli bránit, se slovy: „Každý, kdo sahá po meči, mečem zahyne“ (Mt 26, 52).

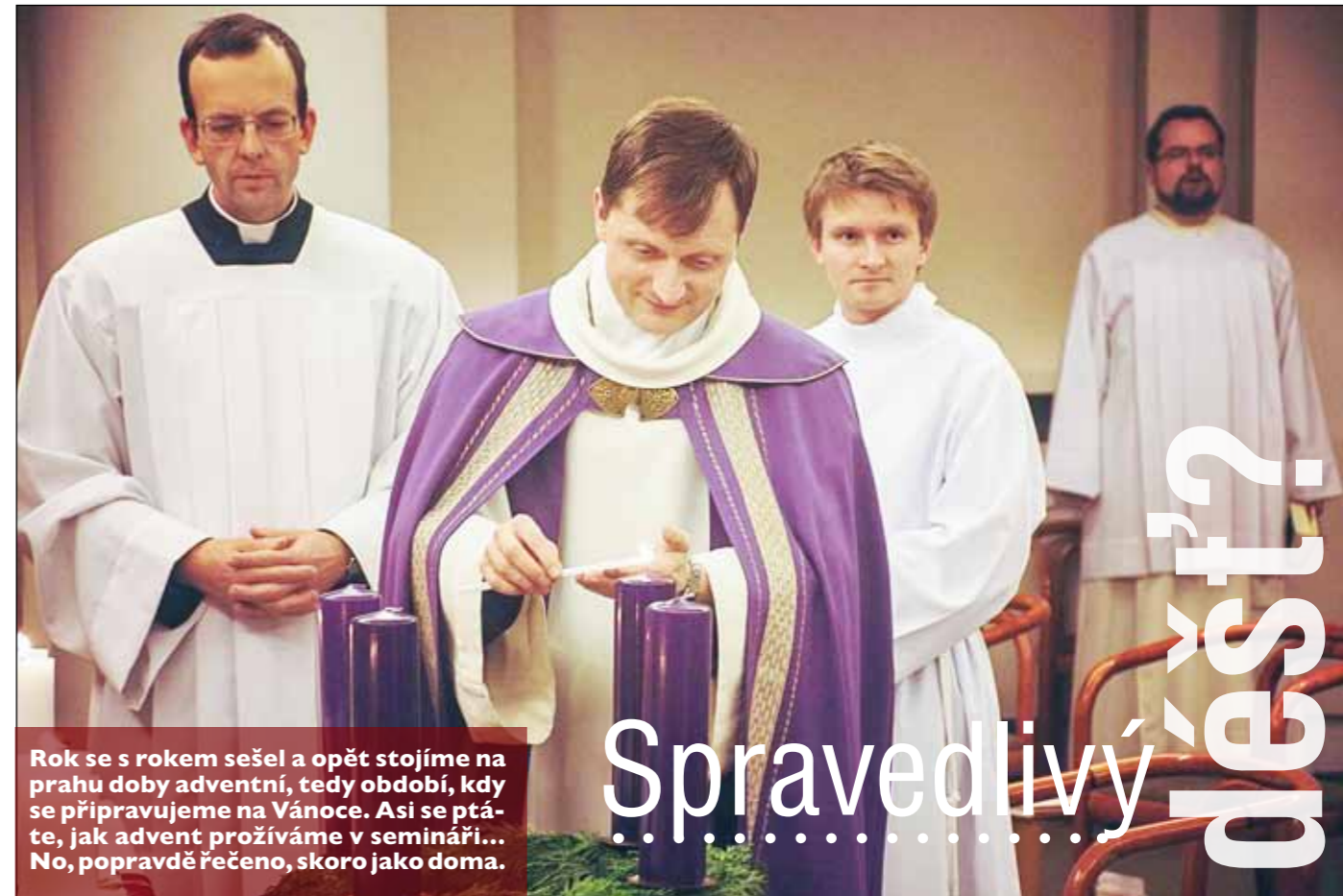
Máme se tedy bránit, když nám nebo někomu jinému někdo ubližuje? Ano, braňme se, braňme dobro a spravedlnost, ale pokud možno ne násilím, nýbrž různým a přítom laskavým slovem. A pokud odpovíme tím, že nastavíme, obrázně a třeba i doslova, tu druhou tvář, vyjádříme tím morální převahu a vezmeme protivníkovi vítr z plachet.

Jenže přichází Ježíš se svými radikálními požadavky. A tuto nauku, jak byla chápána a předávána v jeho době, překonává. Kristův učedník, křesťan, nejenže nemá přesáhnout míru odplaty, on nemá násilím odpovídat vů-

tel hlad, nasýt ho, a má-li žízeň, dej mu pít; tím ho zahanbíš a přivedeš k lítosti. Nedej se přemoci zlem, ale přemáhej zlo dobrem“ (Řím 12, 19–21). Zkuste si to jen představit: Útočník vám dá políček a čeká, že mu ho

Foto: Jacob Lund, ilkercelek - Adobe stock

Rok se s rokem sešel a opět stojíme na prahu doby adventní, tedy období, kdy se připravujeme na Vánoce. Asi se ptáte, jak advent prožíváme v semináři... No, popravdě řečeno, skoro jako doma.

Spravedlivý deště?

Sice na začátku adventu prváci při tzv. obláče přijímají kleriky (to se letos týká osmi kluků vč. mě), ale jinak advent prožíváme stejně jako každý jiný křesťan. Podobně jako vy máme adventní věnec se čtyřmi svíčkami, v naší kapli najednou zavládne všudypřítomná fialová barva a také zpíváme roráty. Už jste někdy slyšeli o rorátech? I kdybyste se s tímto slovem zatím nesetkali, věřím, že už jste určité někdy zpívali píseň z kancionálu č. 101 „Ejhle, Hospodin přijde“, hrává se totiž snad ve všech českých a moravských kostelích. Přiznám se, že když jsem byl mladší, dělala mi celkem problém. Neustále jsem přemýšlel nad tím, co znamená „oblakové deště spravedlivého“. Až když jsem trochu povyroستl, zjistil jsem, že se nejedná o předpověď vánočního počasí (které v posledních letech bohužel často bývá deštivé), ale o prosbu, aby přišel Spasitel, Pán Ježíš. „Rosu dejte nebesa shůry a oblakové DŠTĚTE Spravedlivého.“ (Stará čeština – divná čeština?) V tomto staročeském zpěvu tedy prosíme, aby Pán Bůh navštívil nás, kteří žijeme na Zemi.

A kde se vlastně vzalo to prazvláštní slovo – roráty? Dříve, když ještě naši dědečkové a naše babičky byly malé holky (těžko uvěřit, že?), v Čechách existoval zvyk chodit během adventu na ranní mše svaté doprovázené staročeskými zpěvy. Jak možná víte, tehdy se mše svatá sloužila latinsky. A právě vstupní antifona, kterou kněz při těchto bohoslužbách recitoval, začínala slovy „Rorate coeli desuper, et nubes pluant iustum,“ což

i dnes zpíváme ve zmíněné písni č. 101: „Rosu dejte nebesa shůry a oblakové dštěte Spravedlivého.“ Právě podle prvního latinského slova této antifony se všem těmto písním začalo říkat roráty. Dnes mši svatou slavíme většinou česky, proto už kněz nerecituje ono „rorate“, zvyk doprovázet během adventu (nejen ranní) mše staročeskými písněmi však přetrvál. Tyto krásné zpěvy jsou unikátní, jinde ve světě se s nimi totiž nesetkáme. Ty nejstarší pocházejí už ze středověku! Můžeme právem říci, že Češi jsou skutečně průkopníky liturgické hudby, protože i když v době Karla IV. „bylo in“ v kostele zpívat latinsky, v našich kostelíčkách se už tehdy ozývala čeština.

I přesto, že v semináři rádi zpíváme, máme také zvyk navštívit roráty v dalších pražských kostelích. Krásné ranní mše jsou např. v katedrále sv. Víta, Václava a Vojtěcha nebo ve starém dejvickém kostele sv. Matěje, kam se během adventu vypravíme. Věřím, že se roráty zpívají i ve vašich kostelích. Pokud vám to povinnosti (a samozřejmě rodiče) dovolí, zkuste na takovou adventní mši svatou ve všední den někdy zajít. Je to nezapomenutelný zážitek, obzvlášť když se slaví ráno – přišerí, krásný zpěv, leckde i osvětlení svíčkami. Můžeme tak v klidu a naději očekávat nejen blížící se svátky Kristova narození, ale i jeho laskavý příchod na konci času, kdy již budeme prožívat definitivní a už nikdy nekončící Vánoce.

Milí ministranti, přeje vám, abyste prožili radostný advent a abyste se o Vánocích setkali nejen se svojí rodinou a kamarády, ale i s Ježíškem položeným do betlémských jesliček, jeho maminkou Marií a svatým Josefem.

Foto: Archiv autora